

บทคัดย่อ

เอกสารทางวิชาการชุดนี้วิเคราะห์กระแสวัฒนธรรมสมัยนิยมของไทยในช่วงต้นทศวรรษที่ 2540 ผู้เขียนต้องการที่จะวิพากษ์วิจารณ์กระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทยกระแสหลัก และเปิดพื้นที่ทางวิชาการให้กับการศึกษาวัฒนธรรมสมัยนิยมในวงวิชาการมานุษยวิทยาในประเทศไทย ผู้เขียนเลือกนำเสนอกระแสไทยป๊อปบางส่วน โดยการศึกษาข้อมูลเอกสารที่คุ้นเคยในชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะการทำจดภาคข้อเขียนต่างๆ จากหน้าหนังสือพิมพ์รายวัน ประกอบกับการประยุกต์ใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาร่วมสมัยจำนวนหนึ่ง

ประเด็นนำเสนอที่สำคัญในเอกสารทางวิชาการชุดนี้ก็คือ ข้อวิจารณ์ที่ว่ากระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทยกระแสหลักแฝงไว้ด้วยอคติและความคับแคบในการอธิบายพลวัตและความหลากหลายของวัฒนธรรม เนื่องจากกระบวนการดังกล่าวถูกตรึงแน่นไว้ด้วยวิธีคิดแบบอนุรักษนิยมและอำนาจนิยม วัฒนธรรมสมัยนิยมจึงกลายมาเป็นตัวแทนที่สำคัญของ “ความเป็นอื่นในวัฒนธรรมไทย” ดังนั้น จึงไม่มีที่ว่างในปริภูมิของกระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทยกระแสหลักสำหรับวัฒนธรรมสมัยนิยม หรือ “กระแสไทยป๊อป” ที่หล่อเลี้ยงชีวิตประจำวันของคนไทยทั่วประเทศ ผู้เขียนเชื่อว่า กระแสไทยป๊อปเป็นพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เต็มไปด้วยความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง หลากสีสัน และความหมายที่ชีวิตชีวามากที่สุด ผู้คนกลุ่มต่างๆ ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยเฉพาะคนธรรมดาสามัญ ชาวบ้านร้านค้า ตลาด วัยรุ่นชายหญิง สาวสำนักงาน แม่ค้า แม่บ้าน ผู้หญิงประเภทสอง ผู้ใช้แรงงาน ชนชั้นกลาง ฯลฯ กำลังเปิดฉากสงครามวัฒนธรรมที่ไม่มีวันจบ โดยการต่อรองและสนทนากับกระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทยกระแสหลักอย่างเข้มข้นและเอาจริง

คำหลัก: วัฒนธรรมสมัยนิยม วัฒนธรรมศึกษา กระแสไทยป๊อป กระบวนการทัศน์วัฒนธรรมไทยกระแสหลัก ความเป็นอื่นทางวัฒนธรรม

Abstract

This paper presents an analysis of selected popular cultural trends in Thailand in the early 2000s. It criticizes the hegemonic paradigm of the Thai culture, while argues for the dire need to understand the politics of the Thai pop. The author tries to capture the Thai popular cultural voices in the post-1997 economic crisis era through an intensive review of daily newspapers' achieves as well as an assistance of some current anthropological concepts.

It is argued in this paper that the ruling paradigm of the Thai culture is too politicized and narrow, thus, inadequate to cope with an ever-changing and highly diversified nature of the Thai popular culture. Undoubtedly, there is no room for the ordinary, popular voices in the dominant cultural discourses, since they are constantly portrayed by the authorities as fragmented rudiments of "un-Thai otherness" from the outset. While making a lengthy sketch of Thai popular cultural landscape, I believe that the Thai pop is the most colorfully dynamic and liveliest cultural current, in which mostly young women and men are contesting for and constructing their own cultural selves. Despite endless encounters with the authorities' gazes and the untiringly fading-away fashion of the popular culture, they are intensively defining and redefining their own generation's cultural identities and place them in juxtaposition to those of the dominant ones.

Keywords: cultural studies, popular culture, Thai pop, dominant/hegemonic/ruling paradigm of the Thai culture